

Stromová mimolesní zeleň v Jilemnici

Práce realizované v roce 2013

Město Jilemnice, jako každý jiný vlastník, je povinné pečovat o svůj majetek, do kterého se počítá právě i stromová zeleň ve městě. (Samostatnými kapitolami jsou péče o keřové porosty a také péče o trávníky.) Rozpočet na péči o stromovou mimolesní zeleň je omezený (ale který není?) a stromů je po městě mnoho. Je potřeba stávající stromy ošetřovat (zdravotní řezy, bezpečnostní řezy, bezpečnostní vazby), kontrolovat jejich zdravotní stav, u stromů na konci jejich životnosti je nutné zajistit jejich odstranění a následně pak náhradní výsadbu – buď v téže lokalitě, nebo jinde ve městě. Je nutné kontrolovat stav bezpečnostních vazeb, pořizovat a obnovovat znalecké posudky o stavu rizikových či významných či jinak exponovaných stromů. Je nutné pečovat o nové výsadby (výchovný řez, zálivka, opora, později její odstranění). Je nutné řešit havarijní stavy stromů, následky nečekaných povětrnostních událostí (vichřice, sněhová kalamita). Je nutné komunikovat s vlastníky přilehlých pozemků, s úřady, s dendrology, arboristy, s firmami zajišťujícími odstranění pokácených stromů a úklid. Práce je to rozmanitá. A někdy se daří více, jindy se zas dostavuje pocit marnosti...

V roce 2013 má nově péči o stromovou mimolesní zeleň ve městě na starosti odbor rozvoje a místního hospodářství MěÚ Jilemnice. Po převzetí agendy a prvotním „rozkoukávání“ jsme se rychle pustili do práce. V roce 2013 se podařilo například zajistit prořezání a ošetření několika vzrostlých stromů – konkrétně lip u kaple Božího Těla, buků na sídlišti u dětského hřiště, lip a habru u tenisových kurtů, kaštanu na Kozinci nebo třeba

Ošetření stromů u tenisových kurtů v areálu sokolského parku (5.4.2013).

javoru jasanolistého v ulici J. Weisse na sídlišti. Dále se podařilo zrealizovat náhradní výsadby v areálu sokolského parku (čtyři buky a jeden jilm), zde byl vysazen i jeden jilm horský v rámci Dne Země (sponzorský dar věnoval Michal Kuřík). Dále bylo realizováno ošetření mladé jilmové aleje na Hraběnce. Jako snad každý rok proběhlo také kácení (řádně povolené MěÚ Jilemnice, odborem ŽP), a to na Kozinci nad kaplí sv. Anny (1 javor a 1 olše), v ulici K Vodojemu (2 vrby a jasan) a u parkoviště u pivovaru (1 javor). Pokácena byla dále jedna lípa u tenisových kurtů. Jako rizikové/havarijní byly skáceny dvě lípy na katolickém hřbitově v Jilemnici a ještě lípa u tzv. Machačkova kříže. Ta byla v obzvlášť žalostném stavu a nebezpečná pro své okolí, mohla se kdykoliv zřítit. U Machačkova kříže byly následně nově vysazeny dvě lípy (fotografie nově vysazených lip se objevila na zadní straně obálky jilemnického zpravodaje). Pozemek u Machačkova kříže je ve vlastnictví Státního pozemkového úřadu, ten se také na celé akci aktivně podílel (zajistil též výsadbu nových lip). Péče o mladé stromky v této lokalitě byla následně smluvně předána městu.

V oblasti projektové přípravy bych ráda zmínila zejména velmi podrobný plán péče o tzv. zámecký a tzv. sokolský park. Plán péče o zámecký park zahrnuje jak inventarizaci stávajících stromů, tak nových výsadeb a též keřových porostů a obsahuje podrobný návod k péči o vzrostlou i keřovou zeleň a též trávníky. Tento dokument byl na objednávku města předán zadavateli v červenci 2013. V současné době je připravován komplexní projekt obnovy zeleně na katolickém hřbitově v Jilemnici (o něm podrobněji níže v textu).

Během jarních prací se pak objevily nové úkoly a vyvstaly nové problémy k řešení.

Práce připravené pro rok 2014 a roky následující

Velice naléhavě se ozvala otázka celkové obnovy vzrostlé stromové zeleně v areálu katolického hřbitova v Jilemnici. Na jaře 2013 zde pan správce rozpoznal dva stromy hrozící zřícením, ty jsme museli bez prodlení nechat pokácet jako stromy ohrožující životy, zdraví a majetky. Také odbor životního prostředí uznal stav těchto stromů za havarijní a s pokácením souhlasil. Co ale bude s lipovou alejí dál? Nebude se stejná situace opakovat na podzim? A pak zase na jaře? Jak nás odborníci upozornili, je lipová alej na katolickém hřbitově ještě „jakž takž“ stabilní jen díky tomu, že se jednotlivé stromy laicky řečeno „opírají o sebe navzájem“, křížová alej „drží jako celek“. Jenže např. strom s pětimetrovou trhlinou není možné ponechat na místě. Ten už skupinu nepodpoří. A tak „vypadává ze hry“ jedna lípa za druhou. A celek se rozpadá.

Rozhodli jsme se proto oslovit projektanty a arboristy a zadat zpracování projektu na komplexní obnovu lipové aleje na katolickém hřbitově. Ukázalo se, že z 33 stávajících lip jsou do budoucna udržitelné cca 4 stromy. Většina stromů totiž byla v minulosti vysazena nešťastně blízko u sebe (čtyřmetrový spon) a následně nešetrně seřezána, čímž došlo vlastně k jejich zmrzačení. Stromy jsou tzv. přeštíhlené s velmi vysoko posazeným těžištěm, v místech zmíněných řezů jsou dnes často otevřené dutiny, kterými do stromů proniká voda, ta způsobuje jejich rozklad-rozpad zevnitř. Některé stromy mají poškozené kořenové náběhy, báze kmene, jiné byly poškozeny nedávnou vichřicí v roce 2009, ještě jiné jsou odkloněné od svislice a svým růstem nestabilní, ... Poslední vyjádření odborníka – arboristy zní jednoznačně: „Perspektiva setrvání stromů na stanovišti je výrazně snižena, sadovnická hodnota stromů je velmi nízká, z pohledu biomechanické vitality se jedná o dřeviny již neperspektivní, z hlediska provozní bezpečnosti je nutné stromy označit za nebezpečné.“ V případě nepříznivých klimatických podmínek bylo dokonce navrženo preventivní uzavření areálu. (Nové vyjádření vlastně jen potvrdilo vyjádření, která byla zpracována v minulých letech.) Stávající křížová lipová alej na katolickém hřbitově v Jilemnici je neudržitelná. O tom není pochyb. Zbývá rozhodnout: Kdy bude obnova realizována? Jak? Z jakých finančních zdrojů? --- V současné době zajišťujeme podklady nutné k tomu, abychom mohli na tyto otázky odpovědět.

Další lokalitou, která se rovněž nachází na exponovaném místě a na níž byla celková obnova stromové zeleně delší dobu odkládána, je alej tzv. sakur před tzv. domem s pečovatelskou službou (ul. Jaroslava Havlíčka). Z celé jednostranné aleje zůstaly dnes již pouze čtyři stromy. Také tyto stromy je již nutné označit za provozně nebezpečné, a to zejména v nepříznivých klimatických podmínkách, kdy hrozí rozlomení celých korun (podle celkového habitu jsou již stromy na hranici své životnosti, proschlé, s dutinami). Koruny stromů jsou široké a nízko posazené a změny v korunách často vytvářejí překážky v pohodlné a bezpečné chůzi i jízdě. V tomto případě již byla na odbor ŽP MěÚ Jilemnice podána žádost o povolení kácení popisovaných stromů. Součástí takové žádosti je nutně i návrh náhradních výsadeb. Zde uvažujeme

Proshlá jasanová alej u úpravny vody v Hrabačově (5.6.2013).

jednoznačně obnovit jednostrannou alej mezi ulicí J. Havlíčka a přilehlým chodníkem. Jasný ještě není „druh“ stromu pro novou výsadbu. V návrhu jsou buď znovu „sakury“, které se ovšem nedožívají příliš vysokého věku a v poměrně krátkém čase se pravidelně stávají provozně nebezpečnými. Uvažujeme také o jiných variantách, zejména o úzkokorunných listnáčích typu habr.

Žádost o kácení, kterou Město Jilemnice podalo, je hromadná. Kromě zmíněných „sakur“ by se měly v blízké době pokácet také další rizikové stromy na území města, a to zejména velmi prochlá a nestabilní jasanová alej u úpravny vody v Hřabačově, téměř suchá bříza u býv. motorestu Cedron, suchá bříza na Kozinci nedaleko kaple sv. Anny, suchý modřín v tzv. parčíku SPŠT a čtyři stromy na konci ulice Žižkova u křižovatky se zrcadlem. Ty mají podle posudku sníženou fyziologickou vitalitu (jasan), poškozený kmen s pravděpodobnou dlouhou dutinou (bříza) či byly dokonce přímo označeny za odumírající (2 javory). Za výše popsané stromy byly navrženy náhradní výsadby, někdy ve stejných místech, jindy v různých jiných vhodných lokalitách na území města.

Správní řízení ve věci povolení kácení zmíněných stromů probíhá, kácení může pak proběhnout nejdříve po vydání kladného vyjádření k tomuto návrhu a to pouze v době k tomu určené (zpravidla od začátku listopadu do konce března). Rozsah skutečně realizovaných prací bude také záviset na finanční náročnosti realizace kácení (kácení, odvoz větví, úklid) a následných výsadeb (nákup stromů, příprava lokality pro sázení, výsadba vč. stabilizace stromků, následná péče).

Výše popsané záměry byly představeny rovněž členům komise životního prostředí, jako zástupcům občanů Jilemnice. Podrobné informace k popsáním záměrům Vám ráda zprostředkuje ing. Petra Fišerová, odbor rozvoje a MH MěÚ Jilemnice (posta@mesto.jilemnice.cz), která rovněž uvítá připomínky a náměty k péči o stromovou mimolesní zeleň na území města. Záměr celkové obnovy stromové zeleně na katolickém hřbitově v Jilemnici bude konzultován s veřejností např. v rámci nejbližšího setkání u „kulatého stolu“.

Dovolujeme si Vás tímto také vyzvat ke spolupráci, a to v souvislosti s hledáním a nalézáním lokalit pro další náhradní výsadby po městě. Některá místa jsou jednoznačná (náhrada uhynulých jedinců), jiné lokality se nabízejí a byly identifikovány (např. mez u parkoviště u Hraběnky na konci ulice Jana Weisse). Vždy zvažujeme, zda je výsadba pro danou lokalitu vhodná a žádoucí, zohledňujeme i, zda výsadba příliš nezkomplikuje např. údržbu travnatých ploch. Zjistíme existenci tzv. inženýrských sítí a tedy vůbec možnost realizace výsadeb v uvažované lokalitě. Existuje ale jistě řada dalších míst, na kterých by z Vašeho pohledu výsadba vhodná byla, a my jsme je zatím ale neobjevili. Budeme rádi za Vaše tipy.

Jedna ze „sakur“ v ul. Jaroslava Havlíčka (10.6.2013) (zde je zachycena výrazně prochlá a rozlámaná koruna).